ECLI:LV:AT:2021:0917.A420251318.9.L
Lieta Nr. A420251318, SKA-588/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 17.septembrī

[1] Senātā saņemta Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 21.jūlija spriedumu, ar kuru apmierināts pieteicējas /pers. A/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Valsts ieņēmumu dienests veiktu iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu par 2017.gadu 97,05 *euro* apmērā.

Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja kā apdrošinājuma ņēmēja un labuma guvēja, kas noslēgusi līgumu par sava dēla (apdrošinātā persona) dzīvības apdrošināšanu ar līdzekļu uzkrāšanu, var apdrošināšanas prēmijas maksājumus iekļaut savos attaisnotajos izdevumos, un tādējādi samazināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu apmēru.

Apgabaltiesa ir novērtējusi, ka pieteicēja kā apdrošinājuma ņēmēja apdrošināšanas līguma termiņa beigās ir atlīdzības saņēmēja. Dzīvības apdrošināšanas līgums ir noslēgts pieteicējas labā, jo, izbeidzoties apdrošināšanas līguma termiņam, pieteicēja kā apdrošinājuma ņēmēja ir tiesīga saņemt apdrošināšanas atlīdzību. Ievērojot, ka apdrošināšanas līgums ir noslēgts pieteicējas labā, pieteicējai bija tiesības iekļaut savos attaisnotajos izdevumos viņas veiktos apdrošināšanas prēmiju maksājumus.

[2] Valsts ieņēmumu dienests kasācijas sūdzībā pauž viedokli, ka apgabaltiesa nepareizi interpretējusi un piemērojusi likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta pirmās daļas 6.punktu, kā arī Ministru kabineta 2010.gada 21.septembra noteikumu Nr. 899 „Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr. 899) 63.punkta prasības, tādējādi tiesa nonākusi pie likuma prasībām neatbilstošiem secinājumiem.

[3] Senāts ir atzinis, ka likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta pirmās daļas 6.punkta mērķis ir veicināt, lai personas ilgstošā laika posmā veido uzkrājumus savās interesēs. No šīs tiesību normas satura izriet, ka izdevumiem ir jābūt tieši tai personai, kura vēlas tos uzrādīt kā savus attaisnotos izdevumus. Apdrošinājuma ņēmējs ir persona, kurai ir pienākums veikt apdrošināšanas prēmiju maksājumus. Turklāt apdrošinājuma ņēmējs var saņemt uzkrāto summu apdrošinājuma perioda beigās. Tādējādi var nonākt pie secinājuma, ka apdrošinājuma ņēmējs ir tā persona, kura var pretendēt uz tai esošo izdevumu iekļaušanu attaisnotajos izdevumos (*Senāta 2019.gada 19.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-301/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0619.A420280015.5.S) 10., 12., 15.punkts*).

Savukārt tas, kuras personas dzīvība ir apdrošināta un kura persona var būt labuma guvējs dzīvības apdrošināšanas riska iestāšanās gadījumā, nav izšķirošs kritērijs likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta pirmās daļas 6.punkta piemērošanai, jo šī tiesību norma principā nav vērsta uz dzīvības apdrošināšanas (bez uzkrājumu veidošanas) prēmiju iekļaušanu izdevumos (*turpat, 16.punkts*).

Senāts ir arī sniedzis noteikumu Nr. 899 63.punkta gramatisko interpretāciju un atzinis, ka šajā normā, divas reizes lietojot vārdu „pašam", saturiski uzsvērts, ka nozīme tiek piešķirta tam, lai apdrošināšanas atlīdzība tiktu izmaksāta tiesību normā noteiktai personai, nevis jebkurai personai. No tiesību normas vārdiskā satura nevar nonākt pie secinājumiem, ka apdrošinātais un apdrošinājuma ņēmējs ir viena un tā pati persona. Turklāt šāda izpratne ir pretrunā arī ar tiesību normas mērķi (*turpat, 18.punkts*).

[4] Apgabaltiesa, taisot spriedumu, ir ņēmusi vērā Senāta atziņas un izmantojusi tās savu secinājumu pamatošanai. Senatoru kolēģija nesaskata pretrunas starp apgabaltiesas secinājumiem un Senāta judikatūrā nostiprinātajām atziņām.

Tāpat atzīmējams, ka līdzīga satura Valsts ieņēmumu dienesta iebildumi jau iepriekš vērtēti senatoru kolēģijā, un atzīti par nepietiekamiem kasācijas tiesvedības ierosināšanai (*S e n ā t a 2020.gada 7.februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-870/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0207.A420280015.11.L) 3.punkts*).

[5] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 338.[1]panta otrās daļas 1.punktam, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzībā norādītajos tiesību normu piemērošanas jautājumos ir izveidojusies Augstākās tiesas judikatūra un pārsūdzētais spriedums tai atbilst.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu, kā arī 338.[1]panta otrās daļas 1.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 21.jūlija spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators A. Guļāns Senatore D. Mita Senatore L. Slica